

**מ"י 34291/12/13 - מדינת ישראל - משטרת ישראל - לה"ב
433, מדינת ישראל - פרקליטות מחוז תל אביב ואח'... נגד יוסי
לייבוביץ, רינת לייבוביץ, אהוד יפרח, חברת אהוד מאיר שאיבות, חברת
טיהל נכסים בע"א ואח'...**

בית משפט השלום בראשון לציון

מ"י 34291-12-13

מ"י 34284-12-13

תיק חיצוני:

- בפני כב' סגן הנשיאה, שמעון שטיין
מבקשות
1. מדינת ישראל - משטרת ישראל - לה"ב 433
ע"י פקד קובי קדוש ורס"מ איתן קרמר
2. מדינת ישראל - פרקליטות מחוז תל אביב (פלילי)
ע"י ב"כ עוה"ד יפעת שטיין ונתנאל חיים
נגד
משיבים
1. יוסי לייבוביץ
2. רינת לייבוביץ
ע"י ב"כ עורכי הדין דרור מתתיהו והגר נגלר
3. אהוד יפרח
4. חברת אהוד מאיר שאיבות
5. חברת טיהל נכסים בע"מ
6. לי יפרח ו/או גל דליה יפרח

ע"י ב"כ עורך הדין ציון סהראי

החלטה

השאלה העומדת לדיון לפני בית משפט זה עניינה סמכותו העניינית של בית משפט השלום, להורות על תפיסה זמנית של רכוש "בשווי" שאינו קשור בעבירה, מכוח החוק לאיסור הלבנת הון, תש"ס 2000 (להלן: "החוק לאיסור הלבנת הון") ו/או מכוח פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט 1969 (להלן: "הפקודה").

ברקע דבריי יצוין כי במהלך חודש יוני 2014, הגישו המבקשות (להלן: "המבקשת") בקשה להארכת תוקף החזקת התפוסים מכוח סעיף 35 לפקודה והן מכוח סעיפים 21 ו-26 לחוק לאיסור הלבנת הון.

במסגרת החלטתי מיום 28.8.14 הוריתי על הארכת תוקף החזקת התפוסים בעניינים של המשיבים 1-2 למשך 180 יום נוספים, מלבד אלו אותם מצאתי לשחרר.

על החלטה זו הוגש ערר לבית המשפט המחוזי, מחוז מרכז, בתיק ע"ח 3495-09-14, במסגרתו הגיעו הצדדים להסכמות שיפורטו להלן:

"לאור הסכמת הצדדים, יידרש בית המשפט קמא להכריע בשאלת הסמכות העניינית, כמפורט בדברי ב"כ הצדדים דלעיל, לאחר השלמת טיעוניהם בהקשר זה.

בשלב זה, לא נמצא מקום להורות לבית משפט קמא להשלים את החלטתו בהיבטים אחרים של הערר...".

המבקשת והמשיבים 1-2 השלימו טיעוניהם בכתב לעניין הסמכות העניינית.

בד בבד עם הגשת הטענות המשפטיות לעניין הסמכות העניינית, הוגשה בקשה מטעם המבקשת בעניינים של המשיבים 3-6 להארכת תוקף החזקת התפוסים, המשיבים הגישו תגובתם, במסגרתה הועלתה טענה כי בית משפט זה נעדר סמכות עניינית.

ביום 23.11.14, התקיים דיון בעניינם של המשיבים 3-6 במסגרתו הוסכם כי החלטת בית המשפט תינתן במאוחד לגבי שני התיקים, שכן הסוגיה המשפטית זהה, למעלה מן הצורך יצוין כי המשיבים 1 ו-3, נעצרו במסגרת אותה פרשייה וישנה זהות יחסית בעניין החשדות המיוחסים להם.

בהערת אגב יצוין כי מאחר שעל פי הסכמות הצדדים, המשיבים יטענו ראשונים לעניין העדר הסמכות העניינית והמבקשת תשיב לטיעוניהם, יפורטו קודם לכן טיעוני המשיבים.

טיעוני המשיבים 1-2

1. צו החיפוש שמכוחו נתפס קניינם של המשיבים, אשר נוסח על ידי משטרת ישראל ונחתם על ידי בית המשפט, ניתן מכוח הוראות הפקודה בלבד.

2. ביום 16.6.14, הגישה המבקשת בקשה להארכת תוקף צו ההחזקה בתפוסים מכוח סעיף 35 לפקודה והן מכוח סעיפים 21 ו-26 לחוק לאיסור הלבנת הון.

עמוד 2

סעיף 32 (א) לפקודה קובע כי על מנת לתפוס חפץ מכוחה, על המבקשת להצביע על קשר בין החפץ לעבירה. סעיף 35 לפקודה קובע כי התקופה בה רשאית המבקשת להחזיק בחפץ שנתפס מכוח סעיף 32 (א) לפקודה הינו למשך 180 יום וכי בית משפט השלום רשאי להאריך תקופה זו לבקשה בתנאים שיקבע.

מנגד, סעיף 21 לחוק לאיסור הלבנת הון קובע כי אם הורשע אדם בעבירות לפי סעיפים 3 או 4 לחוק לאיסור הלבנת הון, יצווה בית המשפט, כי בנוסף על עונש יחולט רכוש מתוך רכושו, בשווי, הרכוש הקשור בעבירה שבה הורשע.

כמו כן, סעיף 23 לחוק לאיסור הלבנת הון קובע, כי על חילוט רכוש, לפי חוק זה, יחולו הוראות סעיפים 36 ג' עד 36 י' לפקודת הסמים המסוכנים, תשל"ג 1973 (להלן: "**פקודת הסמים המסוכנים**").

3. המשיבים אינם חולקים על כך, כי קיימים בחוק איסור הלבנת הון ובפקודה, שני מסלולי תפיסה מקבילים וכי למשיבה נתון שיקול הדעת לבחור באילו מהם לנקוט, תוך חובה לנקוט בזה הפוגע פחות בזכויות האדם ובכפוף לעמידה בהוראות החוק הרלוונטי בו בחרה.

ואולם, קיים הבדל מהותי, בין מסלול התפיסה מכוח חוק איסור הלבנת הון, לבין מסלול התפיסה מכוח הפקודה, מבחינת תנאי הסף שבם צריכה המבקשת לעמוד, כמו גם מבחינת תקופת התפיסה שרשאי בית המשפט לקבוע.

4. מסלול התפיסה לצורך חילוט, מכוח חוק איסור הלבנת הון, מחייב את המבקשת לפעול בהתאם להוראות סעיף 23 לחוק זה, אשר מפנה לסעיפים 36 ג' עד 36 י' לפקודת הסמים. היינו, כי בית המשפט המחוזי, רשאי ליתן צו זמני כאמור בסעיף קטן א', בטרם הוגש כתב אישום או בטרם הוגשה בקשה לחילוט אזרחי, על פי בקשה חתומה בידי פרקליט מחוז, הנתמכת בתצהיר. תוקפו של הצו הינו למשך 90 יום, בכפוף לכך שלא הוגש כתב אישום. (ראו סעיף 36 ו(ב) לפקודה).

5. לטענת המשיבים 1-2, במהלך השנים, הועלו מס' הצעות חוק, בניסיון לשנות את התנאים הקבועים בסעיף זה. ראשית, בניסיון להקנות לבית משפט השלום סמכות מכוחו. ושנית, בניסיון להאריך את תקופת צו הביניים ליותר מ- 90 ימים. הצעות אלה לא נתקבלו. לו סברה המבקשת, כי יש לה מסלול העוקף את סעיף זה, באמצעות הפקודה, מכוח סעיף 26 לחוק איסור הלבנת הון, לא הייתה מתאמצת לנסות ולשנות את החוק הקיים, כך לטענת המשיבים 1-2.

6. אשר על כן, טוענים המשיבים 1-2, כאשר המבקשת בוחרת להגיש בקשה לתפיסה זמנית של רכוש, מכוח חוק איסור הלבנת הון, עליה לפנות לבית המשפט המחוזי ולהצטייד בבקשה חתומה בידי פרקליט מחוז, אשר נתמכת בתצהיר.

יתרה מזו, כאשר בוחרת המבקשת להגיש בקשה מעין זו, מכוח חוק איסור הלבנת הון, בסמכותו של בית המחוזי ליתן צו זמני ברכוש לתקופה של 90 ימים בלבד (לעומת 180 ימים מכוח הפקודה).

כמו כן, כאשר המבקשת בוחרת להגיש את בקשתה מכוח חוק איסור הלבנת הון, עליה לציין, בפני בית המשפט המחוזי, מהו היקפה הכספי של העבירה המיוחסת לחשוד, על מנת שבית המשפט יוכל להעריך מהו היקף הרכוש בשווי שניתן לתפוס לו, אף אם אין לו זיקה לעבירה.

7. מסלול התפיסה האחר, מכוח הפקודה, מקנים לבית משפט השלום, את הסמכות העניינית להורות על תפיסת רכוש, אשר יש לו זיקה לעבירה המיוחסת לחשוד וזאת למשך 180 יום.

8. המשיבים 1-2 מוסיפים כי לא נעלמה מעיניהם העובדה כי בתי המשפט קיבלו את עמדת המבקשת, לפיה שילוב הסעיפים 21 ו-26 לחוק איסור הלבנת הון מאפשר להחיל את סמכויות התפיסה מכוח הפקודה גם לגבי רכוש בשווי העבירה, להבדיל מרכוש אשר יש לו זיקה לעבירה (בש"פ 3190/14 ארזון שמעון נ' **משטרת ישראל**, פורסם בנבו 25.6.14).

על כן, המשיבים 1-2 אינם חולקים על כך, כי המבקשת הייתה יכולה, על פי הפסיקה להגיש את בקשתה מכוח סעיפים 35 לפקודה בשילוב עם סעיפים 21 ו-26 לחוק איסור הלבנת הון. טענת המשיבים מתמקדת בכך, כי כאשר בחרה המבקשת להגיש את בקשתה במסלול תפיסה משולב שכזה, היה מוטל עליה להגיש את בקשתה לבית המשפט המחוזי, כשהיא חתומה בידי פרקליט מחוז ונתמכת בתצהיר. במקרה שכזה, בית המשפט המחוזי היה מוסמך להאריך את תקופת ההחזקה בתפוסים ל - 90 ימים בלבד ולא ל - 180 ימים.

עוד לטענת המשיבים 1-2, טענת חוסר סמכות עניינית, כפי שמועלית כעת על ידם, מעולם לא עלתה ולפיכך גם לא נדונה בפסיקה.

9. לטענת המשיבים 1-2 לבית משפט השלום הסמכות לתפוס רכוש אסור - רכוש הקשור בעבירה ולא רכוש בשווי. (לעניין זה מפנים המשיבים 1-2 לב"ש (י-ם) 1496/02 **מדינת ישראל נ' אמיר אלעד**, מפי כב' השופט מ' דרורי, (פורסם בנבו ביום 3.6.03)). (להלן: "**עניין אלעד**").

10. עוד לטענתם, לא מתקבל על הדעת כי המחוקק התכוון כי ניתן יהיה לקבל מערכאות בתי המשפט השונות את אותו הסעד בדיוק, על אף שבדבר חקיקה אחד הוא מסמיך רק את בית המשפט המחוזי וקובע תנאים נוקשים למתן הסעד, ובדבר החקיקה האחר הוא מסמיך את בית משפט השלום ומסתפק בהוכחת זיקה לעבירה בלבד.

11. לטענתם, לו ביקש המחוקק להסמיך גם את בית משפט השלום, ליתן הוראות בנוגע לרכוש שאין לו כל זיקה לעבירה, היה צריך לקבוע זאת במפורש, שאם לא כן הדבר מייתר את הוראות סעיף 23 לחוק איסור הלבנת הון, והופך אותה לאות מתה.

הטעם בהקשחת התנאים למתן צו זמני ברכוש שאינו קשור בעבירה, הוא כדי להגביר את הפיקוח של הפרקליטות ובית המשפט במקרים כגון אלו.

טיעוני המשיבים 3-6

12. לבית משפט השלום אין סמכות לדון בבקשה, שכן הרכוש שתפיסתו מתבקשת אינו עונה להגדרות הקבועות בסעיף 32 לפקודה.

13. סעיף 32 לפקודה קובע כי על מנת שניתן יהיה לתפוס רכוש בטרם הגשת כתב אישום, יש להוכיח קיומו של אחד התנאים מתוך 5 העילות המנויות בסעיף: נעבירה עבירה ברכוש, עומדים לעבור עבירה ברכוש, הרכוש ניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה.

14. לטענת המשיבים 3-6, אין בבקשה כל טענה או נימוק שלפיה נעברה עבירה ברכוש או עומדים לעבור בו עבירה, או שהוא שימש לביצוע עבירה או שהוא ניתן כשכר עבודה. כמו כן, אף בית המשפט, בהחלטתו מיום 16.2.14 קבע כי מדובר ברכוש שאינו קשור בעבירות המיוחסות למשיבים והוא אינו עונה לאחת ההגדרות הקבועות בסעיף 32 לפקודה.

15. כמו כן, סעיף 21 לחוק לאיסור הלבנת הון עליו מתבססת המבקשת בבקשתה, קובע כי אם הורשע אדם בעבירה לפי סעיפים 3-4 לחוק איסור הלבנת הון יצווה בית המשפט שהרשיעו על חילוט רכושו מתוך רכושו של הנידון או בשווי הרכוש שנעברה בו העבירה, ששימש לביצוע העבירה, שאפשר את ביצועה או שיועד לכך, וכן שהושג במישרין או עקיפין כשכר עבירה.

רכוש שנעברה בו העבירה, ששימש לביצוע העבירה, שאפשר את ביצועה או שיועד לכך, וכן רכוש שהוגש במישרין או עקיפין כשכר עבירה יכונה "רכוש אסור", ואילו, רכוש שהוא בשווי הרכוש האסור יכונה "רכוש תמים".

אם כן, לאחר הרשעה בעבירה לפי סעיפים 3 או 4 לחוק איסור הלבנת הון קמה הסמכות לבית המשפט שהרשיע לצוות על חילוט מתוך נכסיו של הנידון בשווי הרכוש האסור, דהיינו, ניתן לחלט רכוש תמים השייך לנידון.

16. כדי להבטיח אפשרות חילוטו של רכוש תמים, בתום ההליך הפלילי, נקבע מנגנון בחוק לאיסור הלבנת הון, לתפיסה זמנית מוקדמת של רכוש בצו של בית המשפט המחוזי, אותו יבקשו רשויות התביעה לחלט היה ויורשע החשוד עם תום המשפט.

17. לגרסת המשיבים 3-6, בעוד שסעיף 23 לחוק לאיסור הלבנת הון, שמפנה בעניין זה לסעיפים 36 ג'- 36 י לפקודת הסמים המסוכנים, מאפשר תפיסה זמנית מוקדמת, בטרם הוגש כתב אישום וגם לאחר הגשתו, של

רכוש אסור ושל רכוש תמים, סעיף 32 לפקודה איננו מאפשר תפיסתו הזמנית של רכוש תמים, כך לפי לשון הסעיף וכך לפי פסיקת בתי המשפט.

18. כמו כן, סעיף 36 ו' לפקודת הסמים המסוכנים, אליו מפנה סעיף 23 לחוק לאיסור הלבנת הון, קובע כי בית המשפט המחוזי רשאי ליתן צו זמני לתפיסת רכוש בטרם הגשת כתב אישום אם הוגשה בקשה חתומה על ידי פרקליט מחוז, הנתמכת בתצהיר כי יש יסוד סביר להניח שהרכוש שלגביו מבקשים את הצו עלול להיעלם או שעלולים לעשות בו פעולות שימנעו את החילוט. תוקפו של צו זה, לא יעלה על 90 ימים, ולא ניתן להאריכו.

19. בקשה למתן צו תפיסה זמני לפי החוק לאיסור הלבנת הון, יכולה להיות מוגשת ביחס לכל רכוש שהוא, רכוש אסור ורכוש תמים (עד לשווי הרכוש האסור), ובלבד שיש בסיס ראיתי לביצוע עבירות על החוק לאיסור הלבנת הון בהיקף הרכוש שתפיסתו מתבקשת.

כמו כן, ככל שהרכוש שתפיסתו מתבקשת בטרם הגשת כתב אישום הינו רכוש אסור, אין חולק כי על פי הפסיקה רשאית המשיבה לפעול על פי כל אחד ממסלולי התפיסה הקיימים, קרי, סעיף 32 לפקודה או סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים, מכוח סעיף 23 לחוק איסור הלבנת הון.

20. לטענת המשיבים 3-6 שונים הם פני הדברים, כאשר מתבקשת תפיסתו של רכוש תמים, כדוגמת הרכוש נשוא תגובה זו, וזאת לפני הגשת כתב אישום על פי הוראות סעיף 32 לפקודה.

במקרה כזה, לא ניתן לתפוס את הרכוש על פי מסלול התפיסה הקבוע בסעיף 32 לפקודה, וזאת נוכח העובדה שהוראות סעיף זה אינן חלות על רכוש תמים. הטעם להבדל הדיוני בין שני המקרים הוא ברור, פגיעה ברכוש תמים, בשלב החקירה, מהווה פגיעה קשה מאוד בזכות יסוד חוקתית, שכן מדובר בקניין שאינו קשור לחשדות הנחקרים. לפיכך, מצא המחוקק לקבוע הסדר דיוני הקובע כי בקשה לתפוס רכוש שכזה תוגש לבית המשפט המחוזי כשהיא חתומה בידי פרקליט מחוז ונתמכת בתצהיר.

כמו כן, תוקפו של הצו לא יעלה על 90 ימים ואין דרך להאריכו, אלא על ידי הגשת כתב אישום בתוך תקופת 90 הימים.

21. כמו כן, לטענת המשיבים 3-6, המבקשת מתבססת על הוראות סעיף 26 לחוק לאיסור הלבנת הון ורואה בו מעין "צינור" להחלת הוראות סעיף 32 לפקודה גם על רכוש תמים. מדובר בפרשנות בלתי מתקבלת על הדעת, שעומדת בניגוד גמור להוראות הברורות של החוק לאיסור הלבנת הון ותכליתו.

22. בעוד שסעיף 26 (א) לחוק לאיסור הלבנת הון עוסק בסמכויות חיפוש ותפיסה של שוטר, סעיף 23 לחוק

לאיסור הלבנת הון, שעניינו בחילוט וברכוש שחולט, מפנה להוראות סעיפים 36 ג'- 36 י' לפקודת הסמים המסוכנים, שם נקבע במפורש מהו המסלול הדיוני השיפוטי לתפיסת רכוש תמים בטרם הגשת כתב אישום וגם לאחר הגשתו.

23. כמו כן, מדברי ההסבר לסעיף 26 להצעת החוק עולה כי מדובר בסמכויות חיפוש ותפיסה של שוטר והרחבת סמכות זו גם לגבי חילוט אזרחי ומנהלי. בנסיבות אלה, משמעות התיבה "השינויים המחויבים", כאמור בסעיף 26 לחוק לאיסור הלבנת הון, עניינה בסמכויות חיפוש ותפיסה של שוטר במסגרת חילוט אזרחי ומנהלי. אין כל אמירה, וכלל לא ניתן להבין מהוראות הסעיף ומדברי ההסבר, כי בית משפט יכול להורות על תפיסת רכוש תמים מכוח סעיף 32 לפקודה.

לטענת המשיבים 3-6, לו תתקבל עמדת המבקשת, ייווצר מצב אבסורדי שלפיו, הוראת סעיף 32 לפקודה, למעשה מבוטלת וכי בית משפט שלום איננו חייב להשתכנע כי הרכוש שהחזקתו על ידי המשטרה עונה לאחת ההגדרות הקבועות בסעיף זה. במצב דברים זה, יכול ששוטר, יתפוס כל רכוש שהוא ללא קשר לשאלת זיקתו לביצוע עבירה כלשהי. מדובר בפרשנות שיוצרת מצב בלתי אפשרי ומותרת בידי המשטרה סמכויות אדירות לפגיעה בזכות הקניין.

24. חיזוק נוסף לעמדת המשיבים ניתן למצוא גם בדברי ההסבר להצעת החוק בעניין סעיף 26(ב) לחוק איסור הלבנת הון, שם נכתב כי: **"החלת סמכויות כמוצע תאפשר לרשויות האכיפה, ללא צו של בית המשפט, לעצור חשודים ולחפש אצלם, וכן לערוך חיפוש בכלי הובלה, במקרים שבהם הייתה לפקיד מכס או לשוטר סיבה סבירה לחשוד באדם שהוא נושא עמו רכוש שהוא קשור לאחת העבירות לפי החוק המוצע"**.

25. לטענת המשיבים 3-6, סעיף 26 לחוק איסור הלבנת הון בא לתת מענה לנושא סמכויות החיפוש, התפיסה והמעצר של שוטרים ופקידי מכס (בהתאם להוראות פקודת המכס) לגבי רכוש שנעברו לגביו עבירות על חוק איסור הלבנת הון וכן לגבי סמכויות החיפוש והתפיסה של רכוש שחולט בחילוט אזרחי או מנהלי. על כן, לטענת המשיבים 3-6, המסקנה המתבקשת היא שהוראות סעיף 23 לחוק המסדיר באופן מלא ומחלט את סוגיית החילוט הזמני של רכוש תמים.

26. המחוקק קבע הסדר חוקי מפורט בנוגע לתפיסה זמנית של רכוש תמים לצורכי חיפוש עתידי. הסדר זה קבוע בסעיפים 36-36 לפקודת הסמים המסוכנים. קבלת עמדת המבקשת תביא למצב ובו שתי הוראות חוק יהפכו לאות מתה, באופן הזה שעל פי עמדת המבקשת סעיף 32 לא יענה על ההגדרות הקבועות בסעיף, וסעיף 23 יתייתר אף הוא שכן, המבקשת תעדיף לעתור לבית המשפט על פי מסלול התפיסה הקבוע בפקודה.

27. כמו כן, לטענת המשיבים 3-6, גם עניין אלעד קובע כי כדי לתפוס רכוש מכוח הפקודה יש להוכיח כי מדובר ברכוש שמתקיים לגביו תנאי מהתנאים הקבועים בסעיף 32 לפקודה, דהיינו, רכוש הקשור בעבירה לפי החוק

לאיסור הלבנת הון.

בעניין אלעד נקבע כי לא הוצגו ראיות כלשהן להוכיח כי הכספים שנתפסו בחשבונות הבנק הם בגדר רכוש אסור, לפיכך הורה בית המשפט המחוזי על ביטול הקפאת החשבונות.

28. בעניינו, טוענים המשיבים 3-6, לא עלתה על ידי המבקשת כל טענה כי הרכוש שנתפס קשור לביצוע העבירה ואף נקבע על ידי בית המשפט כי הרכוש הינו רכוש תמים. גם בב"ש (ת"א) 90686/07 **מדינת ישראל נ' ארקדי גאידמק** (פורסם בנבו), ניתן ביום 4.3.07 (להלן: "**עניין גאידמק**") נערכה האבחנה בין סמכות החילוט לאחר ההרשעה ובין סמכויות התפיסה של רכוש בטרם המשפט, לבין סמכות התפיסה לפי סעיף 32 לפקודה. בעניין גאידמק נקבע כי סמכות התפיסה הזמנית, בטרם הגשת כתב אישום, של רכוש תמים מכוח החוק לאיסור הלבנת הון, שונה מהסמכות הנתונה לבית המשפט לפי סעיף 32 לפקודה שעניינה בתפיסת רכוש אסור.

29. המשיבים 3-6 מפנים להוראות סעיף 34 כא לחוק העונשין, התשל"ז 1977 הקובע כי: "**ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע העניין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין**". שלטענתם, על בית המשפט להכריע על פי הפרשנות המוצעת על ידי המשיבים, היא הפרשנות המקלה עמם.

טיעוני המבקשת

30. לטענת המבקשת, הצו בו אנו עוסקים ניתן מכוחו של החוק לאיסור הלבנת הון ולא רק מכוח הוראות הפקודה בלבד. על כן, בהתאם לכך, הגישה המבקשת בקשה להארכת תוקף תפיסת הרכוש מכוח אותן סמכויות על פיהן ניתן הצו המקורי.

31. חרף ניסיונם של המשיבים לעטות על טיעוניהם אצטלה של שאלות עקרוניות שטרם הוכרעו, הפסיקה, כך לטענת המבקשת, על כל ערכאותיה, נתנה דעתה לשאלת סמכויות בית משפט השלום לידון בתפיסות מכוח חוק איסור הלבנת הון ותחולתם המקבילה של שני מסלולי התפיסה הקבועים בו..

32. בתחילת יישום חוק איסור הלבנת הון והתפיסות מכוחו, נקבע בב"ש (ת"א) 91455/02 **פמת"א מיסוי וכלכלה נ' דוד צין**, (פורסם בנבו, ניתן ביום 11.07.2002 (להלן: "**עניין צין**") כי "**קריאה פשוטה על סעיף 26 מלמדת על הכוונה להרחיב את סמכויות התפיסה גם "לעניין רכוש ביחס אליו ניתן לתת צו חילוט לפי חוק זה"**. וכי "**סעיף זה יש לקרוא ביחד עם סעיף 21 הדין בסמכויות החילוט**".

33. בהמשך פסק הדין בעניין צין קבע כב' השופט שוהם כי יש לקרוא את סעיף 26 בד בבד עם סעיפים החוק האחרים והפנה לדברי נשיא בית המשפט העליון (כתוארו אז), כב' השופט, פרופ' אהרון ברק, בספרו, על

פרשנות החקיקה בעמ' 308 לפיו:

"... על הפרשן לעיין בחיקוק כולו. ידועים דבריו של השופט פרנקפורטר, כי שלושה הם כללי הפרשנות של חוקים: 'קרא את החוק, קרא את החוק, קרא את החוק'..." (א' ברק, פרשנות במשפט, כרך שני, פרשנות החקיקה, נבו הוצאה לאור, תשנ"ג).

34. לטענת המבקשת, לאורך השנים, אמצה הפסקה וחיידה את החלטתו של כב' השופט שוהם, ודחתה פעם אחר פעם פרשנויות שונות בנוגע לסמכויותיהם של בית המשפט. לטענתה, אין כל מחלוקת כי בית המשפט העליון קיבל את עמדת המבקשת שלפיה ניתן לנקוט בהליך תפיסה בהתאם לסעיפים 21 ו-26 לחוק איסור לבנת הון גם לגבי רכוש בשווי העבירה, בשונה מרכוש שיש לו זיקה לעבירה, וכי המבקשת הייתה רשאית, בהתאם לפסיקה הנ"ל, להגיש את בקשתה מכוח סעיף 35 לפקודה.

35. לטענתה, המחלוקת בין הצדדים עניינה, האם כאשר המבקשת בחרה להגיש בקשתה מכוח הפקודה, עליה להגיש בקשתה כשהיא חתומה בידי פרקליט מחוז ונתמכת בתצהיר, דהיינו, לאיזה בית משפט נתונה הסמכות להורות על תפיסה ומהי הפרוצדורה בה עליה לנקוט.

36. לגרסת המבקשת, מעיון בסעיף 35 לפקודה עולה כי לבית משפט השלום סמכות ייחודת לדון בהמשך התפיסה של הרכוש על פי החוק לאיסור הלבנת הון. לטענתה, טענת המשיבים שלפיה המדינה רשאית לפנות למסלול הפקודה אך עליה לפעול על התנאים המפורטים בפקודת הסמים המסוכנים, אינה אפשרית על פי חוק ואינה תואמת את הפסיקה ותכליתה.

37. בתי המשפט דחו מעת לעת טענות בדבר העדר סמכות עניינית של בית משפט השלום לדון בתפיסות או בהמשך תפיסתן מכוח החוק לאיסור הלבנת הון.

38. אין חולק שתכליתו של החוק לאיסור הלבנת הון הינה מלחמה בכל סוגי הלבנת ההון ומניעת הברחת רכוש. החוק נועד להרחיב את סמכויותיהם של רשויות אכיפת החוק במלחמתם בהלבנת ההון על מנת למנוע או למזער נזקים כלכליים למשק ולחברה.

39. עוד מוסיפה המבקשת וטוענת כי קביעתו של כב' השופט שוהם בעניין צין ובחינתם של פסקי דין נוספים, מעידה על כך כי לשונו של סעיף 26 לחוק לאיסור הלבנת הון, מלמד על הכוונה להרחיב את סמכויות התפיסה גם לעניין רכוש ביחס אליו ניתן לתת צו חילוט לפי חוק זה ולבית המשפט תהא נתונה הסמכות לתפוס את הרכוש עד לתום ההליכים. לטענתה, סעיף 26 לחוק לאיסור הלבנת הון, מעגן מסלול לתפיסה נוסף על פי הפקודה.

40. לטענת המבקשת, על פי פסיקת בתי המשפט המחוזיים, למדינה, המבקשת, עומדות שתי דרכי פעולה

אפשריות והיא רשאית לנקוט על פי שיקול דעתה באחת משתייהן.

41. לטענתה, המסקנה שהסיק בית המשפט המחוזי בעניין גרינספן הייתה כי הסמכויות הינן מקבילות ולבית משפט קמא (קרי, בית משפט השלום) הייתה הסמכות לדון בבקשה ולהורות על הארכת התקופה.

42. המבקשת הוסיפה כי החלטתו של בית המשפט המחוזי בעניין גריספן אומצה בפרשת ארזון, שם נקבע כי **"תחולה מקבילה זו, שנשענת על לשון החוק ותכליתו, הוכרה ומיושמת דרך קבע בבתי המשפט המחוזיים עת הם נדרשים לסוגיית התפיסה והחילוט בעבירות לפי חוק איסור הלבנת הון טרם הגשת כתב התביעה"**.

43. כמו כן, בע"ח 23353-10-11 **אגף המכס והמע"מ נ' מאיר פיסו ואח'**, (פורסם בנבו), ניתן ביום 14.2.2012 (להלן: **"עניין פיסו"**) נדחתה הטענה שלפיה דרך המלך לדון בבקשה לתפיסת רכוש על פי החוק איסור הלבנת הון היא מסלול המצוין בפקודת הסמים המסוכנים, ובדרך של פניה לבית המשפט המחוזי בלבד. כמו כן, בע"ח 16629-02-12 **פרץ נ' מדינת ישראל**, (פורסם בנבו), ניתן ביום 6.3.12, נקבע כי **"לבית משפט קמא הייתה הסמכות ליתן את צו התפיסה ואף להאריכו כפי שהאריכו וזאת בהתאם לסעיף 26 ביחד עם סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון"**.

44. המבקשת הפנתה אף לע"ח 1457-08-14 **מדינת ישראל נ' לסרי**, (פורסם בנבו), ניתן ביום 20.8.2014, במסגרתו דחה בית המשפט המחוזי את טענות המשיב בנוגע לסמכותו של בית משפט השלום לדון בתפיסות וקבע, בין היתר, בשלב שבטרם הגשת כתב אישום, לא ניתן לעשות שימוש בדרך הקבועה בפקודת הסמים המסוכנים, היינו שתוקפו של הצו הזמני פוקע אם לא הוגש כתב אישום תוך 90 יום מיום שניתן. שכן יוביל הדבר בין היתר לחשיפת חומר חקירה בטרם עת.

45. כדברי ב"כ המשיבים 1-2 המבקשת אכן הפנתה לעניין אלעד שם נקבע כי החוק לאיסור הלבנת הון קובע שכספים שהושגו בעבירה ונעשה ניסיון להלבינם הם רכוש אסור שניתן לתופסו כמו כל חפץ שנעשתה בו עבירה. בית המשפט הוסיף וקבע כי **"בשלב הבא ניתן לחלט כספים אלה מכוח סעיף 36 לפקודת הסמים, אך אנו עדיין בשלב התפיסה, הדומה יותר למעין עיקול זמני, עד להכרעה סופית בגורל החפץ התפוס. בשלב זה של התפיסה חלות הוראות פקודת החיפוש שצוטטו לעיל, כולל המועדים לתפיסה, וסמכויות בית המשפט השלום לדון בבקשות המעוניין להחזיר לו את החפץ התפוס"**.

בית המשפט המחוזי קבע עוד בעניין אלעד כי לבית משפט השלום הוקנו כל הסמכויות בדבר ההליכים הפרלימינריים לפני תחילת המשפט הפלילי וכי בית המשפט המחוזי משמש כערכאת ערעור על החלטות בית משפט השלום בנושאים אלה, הדרך המוצעת שלפיה המחוזי ישב כערכאה ראשונה שתיידון בתפיסה של רכוש על פי החוק לאיסור הלבנת הון משבשת את חלוקת הסמכויות האמורה. ומעיון בדו"ח הועדה לבדיקת מבנה בתי המשפט הרגילים בישראל, ירושלים, תשנ"ז-1979, עמ' 25 ואילך, עמ' 31 ואילך, ועמ' 133 ואילך (להלן: **"דו"ח**

ועדת אור" אין מקום לפרשנות כזו.

46. אשר על כן טוענת המבקשת כי כל הפסיקות הנוגעות לחוק איסור הלבנת הון משתלבות זו בזו וקובעות באופן חד משמעי, כי בשלב תפיסת הרכוש, באשר הוא, הסמכות לדון בתפיסות ובהארכת התפיסות נתונה לבית משפט השלום.

דין והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

47. תפיסת חפץ והחזקתו בידי המשטרה, הן מכוח הוראות חוק העונשין, התשל"ז 1977 (להלן: "חוק העונשין") והן מכוח הוראות פקודת סדר הדין הפלילי, (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט 1969 (להלן: "הפקודה"), כרוכות בפגיעה בזכות הקניין של הבעלים.

כידוע, זכות הקניין מעוגנת בסעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, הקובע כי:

"אין פוגעים בזכויות שלפי חוק-יסוד זה אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו".

48. בנסיבות מסוימת, נועדה תפיסתו של חפץ, לקיום תכליות חשובות וראויות, הן מן הפן החברתי והן מן הפן המשפטי. בית המשפט מוסמך לחלט רכוש בשווי הרכוש שנעברה בו עבירה או ששימש לביצוע העבירה או שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר עבירה. כמו כן, ניתן לתפוס רכוש אף אם לא הוכח כי נעברה בו כל עבירה, על מנת אפשרות חילוטו בעתיד מכוח סעיף 21 לחוק לאיסור הלבנת הון, תש"ס 2000 (להלן: "חוק לאיסור הלבנת הון").

49. לפי סעיף 32 לפקודה, תפיסתו של חפץ אפשרית, אם קיים יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה עבירה, או שעומדים לעבור בו עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצועה, על פי סעיף זה, ניתן לאפשר חילוט החפץ בין השאר כאלמנט מניעתי או עונשי במצבים המצדיקים זאת ועוד.

50. המחוקק קבע מנגנונים מספר תוך מטרה להבטיח ככל שניתן את ההגנה על זכות הבעלים, כמו גם מניעת פגיעה שרירותית שלא לצורך. על כן נקבעה מגבלת זמן להחזקת החפץ ובמקרים מסוימים, הותרת החפץ בידי הרשות החוקרת דרוש התערבות שיפוטית.

"תפיסה בפועל של הרכוש היא האמצעי הדרסטי ביותר להשגת התכלית של האפשרות לחלט בעתיד. היא שוללת מן הבעלים שהועמד לדין ובטרם נחרץ דינו, את השימוש בכלי הרכב בעצמו או באמצעות אחרים

...

הפגיעה ברכושו של אדם על-ידי נטילתו ממנו, על-מנת להבטיח אפשרות חילוט בעתיד היא פגיעה ברכושו ובקניינו ולפיכך יש לנקוט אותה רק כאמצעי אחרון ובהיעדר אמצעים חלופיים להבטחת אותה תכלית. כך יש לעשות בהשראת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו וכך יש לעשות על פי עקרון המידתיות המקובל עלינו...".

(בש"פ 7715/97 חג'ג' נ' מדינת ישראל, פ"ד נב (1) 14, 17-18).

51. בבש"פ 6686/99 עובדיה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 464 (להלן: "עובדיה") נקבע כי קיומה של עילת לתפיסת חפץ, אינה כדין המשך ההחזקה בו בידי המדינה, המשך החזקת החפץ בידי המשטרה, יש בו כדי לפגוע בזכות הקניין של הבעלים, מעבר לפגיעה שנגרמה לו כתוצאה מעצם התפיסה. לפיכך, לא די שתפיסת הנכס נעשתה בעילה מבוררת, אלא יש לבחון האם הפגיעה נעשתה לתכלית ראויה, כמו כן, נשאלת השאלה, האם יש בו כדי לפגוע בזכות הקניין של הבעלים מעבר לפגיעה שנגרמה לו מעצם התפיסה והאם נמצא אמצעי מידתי שיש בו כדי לאזן כראוי בין האינטרסים השונים; הציבורי אל מול הפרטי.

52. כדי לנתח את סמכות בית המשפט לתפוס רכוש וכספים והקפאתם עד להחלטה בדבר חילוט סופי, עלינו לפנות לשלושה דברי חקיקה עיקריים, הם אלו אשר עומדים לדיון בתיק שלפניי.

53. הסמכות הראשונית והמרכזית לתפיסת חפצים שנעשתה בהם עבירה, היא כאמור מכוח הפקודה, כאשר נושא זה מוסדר בפרק הרביעי של הפקודה, שכותרתו תפיסת חפצים, ואלו הם הסעיפים הרלוונטיים:

פרק רביעי: תפיסת חפצים

סמכות לתפיסת חפצים

32. (א) רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה.

שמירת התפוס

33. נתפס חפץ כאמור בסעיף 32, או הגיע לידי המשטרה חפץ שאחד התנאים האמורים בסעיף 32 חל עליו, רשאית המשטרה, בכפוף לאמור בסעיף 34, לשמרו עד אשר יוגש לבית המשפט.

מסירת התפוס לפי צו

34. על פי בקשת שוטר שהוסמך לכך על ידי קצין משטרה בדרגת מפקח משנה או בדרגה גבוהה מזו דרך כלל או לענין מסויים (להלן - שוטר מוסמך), או על פי בקשת אדם התובע זכות בחפץ, רשאי בית משפט שלום לצוות כי החפץ יימסר לתובע הזכות או לאדם פלוני, או שינהגו

בו אחרת כפי שיוורה בית המשפט - הכל בתנאים שייקבעו בצו.

החזרת התפוס לידי המשטרה

35. אם תוך ששה חדשים מיום תפיסת החפץ על ידי המשטרה, או מיום שהגיע לידיה, לא הוגש המשפט אשר בו צריך החפץ לשמש ראיה ולא ניתן צו על אותו חפץ לפי סעיף 34, תחזיר המשטרה את החפץ לאדם אשר מידיו נלקח; אך רשאי בית משפט שלום, על-פי בקשת שוטר מוסמך או אדם מעוניין, להאריך את התקופה בתנאים שיקבע.

חפץ שלא הוגש כראיה

37. הוגש משפט ולא הוגש החפץ כראיה לבית המשפט, הרי אם היה המשפט נגד אדם על עבירה שעבר באותו חפץ או לגביו, רשאי בית המשפט לצוות כאמור בסעיף 34; לא ניתן צו לפי סעיף 34 או שלא היה משפט נגד אדם על עבירה כאמור, תחזיר המשטרה את החפץ לאדם שמידיו נלקח.

ערר

38א. (א) שוטר מוסמך, אדם שהחפץ נלקח ממנו או תובע זכות בחפץ רשאים לערור על החלטת בית המשפט לפי פרק זה, לפני בית המשפט המחוזי אשר ידון בערר בשופט אחד.

צו חילוט

39. (א) על אף האמור בכל דין, רשאי בית המשפט, בנוסף על כל עונש שיטיל, לצוות על חילוט החפץ שנתפס לפי סעיף 32, או שהגיע לידי המשטרה כאמור בסעיף 33, אם האדם שהורשע במעשה העבירה שנעשה בחפץ או לגביו הוא בעל החפץ; דין צו זה כדין עונש שהוטל על הנאשם.

(ב) ניתן חפץ כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה ולא חל עליו אחד התנאים האחרים האמורים בסעיף 32, לא יחולט אלא אם החפץ ניתן מאת בעליו, או מאת המחזיק בו כדין, או על דעתו, כשכר בעד ביצוע העבירה שעליה הורשע הנידון, או כאמצעי לביצועה, או בעד ביצוע עבירה אחרת הקשורה בעבירה שבה הורשע הנידון, או כאמצעי לביצוע העבירה האחרת; ואין נפקא מינה אם ביצע הנידון את העבירה האחרת ואם לאו, ואף אם לא נתכוון לבצעה.

(ג) צו חילוט לפי סעיף זה יכול שיינתן בין בגזר הדין ובין על פי עתירה מטעם תובע.

54. הסמכות השנייה הינה מכוח החוק לאיסור הלבנת הון:

איסור הלבנת הון

3. (א) העושה פעולה ברכוש, שהוא רכוש כאמור בפסקאות (1) עד (4) (בחוק זה - רכוש אסור), במטרה להסתיר או להסוות את מקורו, את זהות בעלי הזכויות בו, את מיקומו, את תנועותיו או עשיית פעולה בו, דינו - מאסר עשר שנים או קנס פי עשרים מהקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין -

(1) רכוש שמקורו, במישרין או בעקיפין, בעבירה;

(2) רכוש ששימש לביצוע עבירה;

(3) רכוש שאיפשר ביצוע עבירה;

(4) רכוש שנעברה בו עבירה.

(ב) העושה פעולה ברכוש או המוסר מידע כוזב, במטרה שלא יהיה דיווח לפי סעיפים 7 או 8 או כדי שלא לדווח לפי סעיף 9, או כדי לגרום לדיווח בלתי נכון, לפי הסעיפים האמורים, דינו - העונש הקבוע בסעיף קטן (א); לענין סעיף זה, "מסירת מידע כוזב" - לרבות אי מסירת עדכון של פרט החייב בדיווח.

איסור עשיית פעולה ברכוש אסור

4. העושה פעולה ברכוש, בידיעה שהוא רכוש אסור, והוא מסוג הרכוש המפורט בתוספת השניה ובשווי שנקבע בה, דינו - מאסר שבע שנים או קנס פי עשרה מהקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין; לענין סעיף זה, "ידיעה" - למעט עצימת עיניים כמשמעותה בסעיף 20(ג)(1) לחוק העונשין.

חילוט רכוש בהליך פלילי

21. (א) הורשע אדם בעבירה לפי סעיפים 3 או 4, יצווה בית המשפט, זולת אם סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט, כי נוסף על כל עונש יחולט רכוש מתוך רכושו של הנידון בשווי של רכוש שהוא -

(1) רכוש שנעברה בו העבירה, וכן רכוש ששימש לביצוע העבירה, שאיפשר את ביצועה או שיועד לכך;

(2) רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לכך.

(ב) לענין סעיף זה, "רכושו של הנידון" - כל רכוש שנמצא בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו.

(ג) לא נמצא רכוש של הנידון למימוש צו החילוט במלואו, רשאי בית המשפט לצוות על מימושו של הצו מתוך רכוש של אדם אחר, שהנידון מימן את רכישתו או שהעבירו לאותו אדם בלא תמורה; לא יצווה בית המשפט כאמור לגבי רכוש שמימן או שהעביר הנידון לאותו אדם לפני ביצוע העבירה שבשלה הורשע, ושלגביה ניתן צו החילוט.

(ד) לא יצווה בית המשפט על חילוט רכוש כאמור בסעיף זה אלא לאחר שנתן לנידון, לבעל הרכוש, למי שהרכוש נמצא בחזקתו או בשליטתו ולמי שטוען לזכות ברכוש, אם הם ידועים, הזדמנות להשמיע את טענותיהם.

(ה) טען אדם שאינו הנידון לזכות ברכוש כאמור בסעיף קטן (ד), וראה בית המשפט, מטעמים שיירשמו, כי בירור הטענות עלול להקשות על המשך הדיון בהליך הפלילי, רשאי הוא לקבוע שהדיון בחילוט יהיה בהליך אזרחי; קבע בית המשפט כאמור, יחולו בהליך האזרחי הוראות סעיף קטן (ג).

(ו) בקשת תובע לחלט רכוש לפי סעיף זה, ופירוט הרכוש שאת חילוטו מבקשים, או שווי הרכוש שלגביו מבקשים צו חילוט, יצוינו בכתב האישום; נתגלה רכוש נוסף שאת חילוטו מבקשים, רשאי תובע לתקן את כתב האישום בכל שלב של ההליכים עד למתן גזר הדין.

חילוט רכוש בהליך אזרחי

22. (א) בית משפט מחוזי, על פי בקשה של פרקליט מחוז, רשאי לצוות על חילוטו של רכוש בהליך אזרחי (להלן - חילוט אזרחי) אם נוכח שנתמלאו שני אלה:
- (1) הרכוש הושג, במישרין או בעקיפין, בעבירה לפי סעיפים 3 או 4 או כשכר לאותה עבירה, או שנעברה בו עבירה לפי אותם סעיפים;
 - (2) האדם החשוד בביצוע עבירה כאמור אינו נמצא בישראל דרך קבע או שלא ניתן לאתרו, ועל כן לא ניתן להגיש כתב אישום נגדו, או שהרכוש כאמור בפסקה (1) התגלה לאחר ההרשעה.
- (ב) המשיב בבקשה יהיה מי שטוען לזכות ברכוש, אם הוא ידוע; קבע בית המשפט כאמור בסעיף 21(ה), יהיה גם הנידון משיב בבקשה לפי סעיף זה.
- (ג) על החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ניתן לערער בדרך שמערערים על החלטה בענין אזרחי.
- (ד) אין לחלט רכוש לפי סעיף זה, שאינו רכושו של החשוד אלא אם הוכח כי -
- (1) בעל הזכות ברכוש ידע שהרכוש שימש בעבירה או הסכים לכך; או,
 - (2) בעל הזכות ברכוש לא רכש את זכותו בתמורה ובתום לב.

החלת דינים וייעוד קנסות

23. על חילוט רכוש ועל רכוש שחולט לפי חוק זה, וכן על קנסות שהוטלו על פיו יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות סעיפים 36 עד 36 לפקודת הסמים המסוכנים; לענין סעיף זה, "קנסות" - לרבות עיצום כספי שהוטל לפי חוק זה.

סמכויות עזר

26. (א) סמכויות החיפוש והתפיסה לפי פקודת מעצר וחיפוש, יחולו, בשינויים המחויבים, גם לענין רכוש שביחס אליו ניתן לתת צו חילוט לפי חוק זה.

55. כעולה מהחוק לאיסור הלבנת הון, חלק מסמכויות המשטרה או בית המשפט לחלט רכוש או לתפוס אותו, עד להכרעה בדבר החילוט, מקורו בפקודת הסמים המסוכנים, תשל"ג 1973 (להלן: "פקודת הסמים המסוכנים"). בפקודת הסמים המסוכנים יש כדי ללמדנו מהי הסמכות לחלט רכוש או לתפוס אותו עד לחילוטו, על כן מצאתי להפנות גם לסעיפים הרלוונטיים לעניינו.

חילוט רכוש בהליך פלילי

- 36א. (א) הורשע אדם בעבירה של עסקת סמים, יצווה בית המשפט, זולת אם סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט, כי בנוסף לכל עונש יחולט לאוצר המדינה כל רכוש שהוא -
- (1) רכוש ששימש או נועד לשמש כאמצעי לביצוע העבירה או ששימש או נועד לשמש כדי לאפשר את ביצוע העבירה;
 - (2) רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לכך.

לענין פסקאות (1) ו-(2) -

"ביצוע העבירה" - לרבות ביצוע כל עבירה אחרת של עסקת סמים, אף אם לא הורשע בה הנידון, ובלבד שהיא קשורה לעבירה שבה הוא הורשע.

(ב) בית המשפט שהרשיע אדם בעבירה של עסקת סמים והוכח לו כי הנידון הפיק רווח מעבירה של עסקת סמים או שהיה אמור להפיק רווח מעבירה כאמור, יקבע בהכרעת הדין, על פי בקשת תובע, שהנידון הוא סוחר סמים ומשעשה כן - יצווה בגזר הדין, כי בנוסף לכל עונש יחולט לאוצר המדינה כל רכוש של הנידון שהושג בעבירה של עסקת סמים, אלא אם כן סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט.

(ג) לא יצווה בית משפט על חילוט כאמור בסעיף זה אלא לאחר שנתן לנידון וכן אם הם ידועים לבעל הרכוש, למי שהרכוש נמצא בחזקתו או בשליטתו ולמי שטוען לזכות ברכוש (להלן - הטוען לזכות ברכוש), הזדמנות להשמיע את טענותיהם.

(ד) טען אדם שאינו הנידון לזכות ברכוש כאמור בסעיף קטן (ג), וראה בית המשפט, מטעמים שיירשמו, כי בירור הטענות עלול להקשות על המשך הדיון בהליך הפלילי, רשאי הוא לקבוע שהדיון בחילוט יהיה בהליך אזרחי; קבע בית המשפט כן, יחולו בהליך האזרחי הוראות סעיף 31(6).

(ה) בקשת תובע לחלט רכוש לפי סעיף זה ופירוט הרכוש שאת חילוטו מבקשים, יצוינו בכתב האישום; נתגלה רכוש נוסף שאת חילוטו מבקשים, רשאי תובע לתקן את כתב האישום בכל שלב של ההליכים עד לגזר הדין.

(ו) הודעה על בקשת תובע לחלט רכוש תימסר לטוען לזכות ברכוש, אם הוא ידוע.

חילוט רכוש בהליך אזרחי

36ב. (א) נוכח בית משפט מחוזי, על פי בקשה של פרקליט מחוז, כי רכוש -

(1) שימש כאמצעי לביצוע עבירה לפי סעיפים 6 או 13 או כדי לאפשר ביצוע עבירה כאמור;

(2) הוא רכב ששימש כאמצעי לביצוע עבירה של עסקת סמים או כדי לאפשר ביצוע עבירה כאמור; או

(3) הושג במישרין או בעקיפין כשכר עבירה של עסקת סמים, או כתוצאה מביצוע עבירה כאמור -

רשאי הוא לצוות על חילוטו גם אם לא הואשם או לא הורשע אדם בעבירה על פי הפקודה (להלן - חילוט אזרחי).

(ב) בקשת פרקליט המחוז תפרט את הרכוש שאת חילוטו מבקשים והודעה עליה תימסר למי שטוען לזכות ברכוש, אם הוא ידוע.

(ג) המשיב בבקשה יהיה מי שטוען לזכות ברכוש, אם הוא ידוע; קבע בית המשפט כאמור בסעיף 36א(ד), יהיה גם הנידון משיב בבקשה לפי סעיף זה.

(ד) על החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ניתן לערער בדרך שמערערים על החלטה בענין אזרחי.

סייגים לחילוט רכוש

36ג. (א) בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש לפי סעיפים 36א או 36ב, אם הוכיח מי שטוען לזכות ברכוש כי הרכוש שימש בעבירה ללא ידיעתו או שלא בהסכמתו, או שרכש את זכותו ברכוש בתמורה ובתום לב ובלי שיכול היה לדעת כי הוא שימש או הושג בעבירה.

(ב) בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש לפי סעיפים 36 ו-36ב אלא אם כן נוכח שלבעל הרכוש שיחולט ולבני משפחתו הגרים עמו יהיו אמצעי מחיה סבירים ומקום מגורים סביר.

(ג) בית המשפט לא יצווה על חילוטם של מטלטלים שאינם ניתנים לעיקול לפי פסקאות (1) עד (6) לסעיף 22(א) לחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967.

ביטול חילוט

36ד. (א) מי שטוען לזכות ברכוש שחולט לפי סעיפים 36א או 36ב (להלן בסעיף זה - המבקש), ולא הוזמן להשמיע את טענותיו לענין צו החילוט, רשאי לבקש מאת בית המשפט שציווה על החילוט - לבטל את הצו.

(ב) בקשה לביטול צו חילוט תהיה תוך שנתיים מיום מתן צו החילוט או תוך מועד מאוחר יותר שיקבע בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן.

(ג) ביטול בית המשפט את צו החילוט - יצווה על החזרת הרכוש למבקש או תשלום תמורתו מאוצר המדינה אם לא ניתן להחזיר את הרכוש או אם הסכים המבקש לקבל את תמורתו; ציוה בית המשפט על תשלום תמורת הרכוש - יקבע בצו את סכום התשלום בהתאם לערכו של הרכוש בשוק החופשי ביום מתן צו החילוט או ביום מתן צו התשלום, לפי הגבוה שבהם; צו התשלום יינתן לא יאוחר משהה חדשים מיום שהחליט בית המשפט לבטל את צו החילוט.

(ד) ביטול בית המשפט את צו החילוט, רשאי הוא לצוות על תשלום דמי שימוש ברכוש בשל התקופה שהרכוש נלקח מהמבקש, וכן על תשלום פיצוי בשל נזק או פחת שנגרם לרכוש באותה תקופה.

(ה) צו להחזרת רכוש או צו התשלום יבוצעו בהקדם האפשרי ולא יאוחר מששים ימים מיום נתינתם.

ערעור

36ה. ערעור של מי שטוען לזכות ברכוש שחולט לפי סעיף 36א וערעור על החלטת בית המשפט לפי סעיף 36ד יהיו בדרך שמערערים על החלטה בענין אזרחי, ואולם אם ניתנה ההחלטה בגזר דין והוגש ערעור על פסק הדין, רשאי בית המשפט שלערעור לשמוע גם את ערעורו של מי שטוען לזכות ברכוש.

סעדים לביטול רכוש

36ו. (א) הוגש כתב אישום או הוגשה בקשה לחילוט אזרחי, רשאי בית המשפט, על פי בקשה חתומה בידי פרקלטי מחוז המפרטת את הרכוש שאת חילוטו מבקשים, לתת צו זמני בדבר - מתן ערבויות מטעם הנאשם, או אדם אחר המחזיק ברכוש, צוי מניעה, צוי עיקול או הוראות בדבר צעדים אחרים שיבטיחו את האפשרות של מימוש החילוט, לרבות הוראות לאפוסטרופוס הכללי או לאדם אחר בדבר ניהול זמני של הרכוש (להלן בסעיף זה - צו זמני); לענין זה, "בית המשפט" - בית המשפט שלפניו הוגשו כתב האישום או התובענה, לפי הענין.

(ב) בית משפט מחוזי רשאי לתת צו זמני כאמור בסעיף קטן (א), בטרם הוגש כתב אישום או

בטרם הוגשה בקשה לחילוט אזרחי, על-פי בקשה חתומה בידי פרקליט מחוז הנתמכת בתצהיר כי יש יסוד סביר להניח שהרכוש שלגביו מבקשים את הצו עלול להיעלם או שעלולים לעשות בו פעולות שימנעו את מימוש החילוט; תקפו של צו זמני לפי סעיף קטן זה יפקע אם לא הוגש כתב אישום תוך תשעים ימים מיום שניתן.

(ג) בית המשפט רשאי לתת צו זמני כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) גם במעמד צד אחד, אם סבר שיש חשש לעשייה מיידית ברכוש, שתכשיל את חילוטו; תקפו של צו זמני, שניתן במעמד צד אחד, לא יעלה על עשרה ימים, והבקשה תישמע במעמד הצדדים בהקדם האפשרי ותוך תקופת תקפו של הצו; בית המשפט רשאי, מנימוקים שיירשמו, להאריך את תקפו של צו זמני שניתן במעמד צד אחד לתקופה נוספת שלא תעלה על עשרה ימים.

(ד) (1) על החלטת בית משפט שלום לפי סעיף זה ניתן לערער לפני בית משפט מחוזי אשר ידון בערעור בשופט אחד; על החלטת בית משפט מחוזי לפי פסקה זו ניתן לערער לפני בית המשפט העליון, אם ניתנה רשות לכך מאת שופט של בית המשפט העליון; בית המשפט העליון ידון בערעור כאמור בשופט אחד;

(2) על החלטת בית משפט מחוזי לפי סעיף זה כערכאה ראשונה ניתן לערער לפני בית המשפט העליון שידון בערעור בשופט אחד;

(3) ערעורים לפי סעיף זה יוגשו בתוך שלושים ימים מיום שהודעה ההחלטה למערער.

(ה) ציווה בית המשפט כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), ולא חולט הרכוש, רשאי בית המשפט להורות שמי שניזוק בשל צו כאמור יפוצה מאוצר המדינה.

חילוט רכוש אחר

36. הורה בית המשפט על חילוט רכוש, כאמור בסעיפים 36א או 36ב והרכוש לא אותר או שהועבר לקונה בתום לב או שהוברח או שפוחת ערכו במעשה או במחדל של הנידון או שעורב ברכוש אחר ולא ניתן לחלקו בלא קושי, וכן לפי בקשת הנידון - רשאי בית המשפט לצוות על חילוט רכוש אחר של הנידון, השווה בערכו לרכוש שעל חילוטו הורה; לענין סעיף זה, "הנידון" - לרבות מי שנגד רכושו ניתן צו חילוט לפי סעיף 36ב.

56. על מנת לערוך את ההבחנה בין הוראות סעיף 32 לפקודה לבין הוראות סעיף 36 ו' לפקודת הסמים המסוכנים מצאתי להפנות לטבלה, אותה ערך ב"כ המשיבים 3-6:

סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים

תפיסה ל-90 יום ללא אפשרות הארכה
בקשה חתומה על ידי פרקליט מחוז
יש חובה לתמוך הבקשה בתצהיר
הבקשה תוגש לבית המשפט המחוזי

סעיף 32 לפקודה

תפיסה ל-180 יום עם אפשרות הארכה
בקשה יכולה להיות מוגשת על ידי שוטר
אין חובה לצרף תצהיר
הבקשה תוגש לבית משפט השלום

57. על מנת שניתן יהיה לתפוס רכוש מכוח הפקודה, יש להוכיח כי מדובר ברכוש שמתקיים לגביו תנאי מהתנאים הקבועים בסעיף 32 לפקודה, קרי, רכוש הקשור בעבירה לפי החוק לאיסור להלבנת הון.

58. בעניינו, הצווים שהוצאו נוקבים בשני דברי חקיקה, פקודת סדר הדין הפלילי והחוק לאיסור הלבנת הון. כאמור וכמפורט לעיל, שני דברי החקיקה, מכילים הסדרים שונים. יכול, שבשלב הראשוני בו מצויה החקירה, היחידה החוקרת ובעניינו, המבקשת, יכולה להסתמך על העילה הקבוע בפקודה, היינו כי החפץ **"ניתן כשכר בעד ביצוע העבירה או כאמצעי לביצועה"** ואולם, מרגע בו החקירה הופכת גלויה ובידי היחידה החוקרת נתונים אשר יכולים להצביע האם המדובר ב"**רכוש תמים**" או **"רכוש אסור"** עליה לפנות לבית המשפט המחוזי מכוח החוק לאיסור הלבנת הון, להתחמש בבקשת פרקליט מחוז, הנתמכת בתצהיר, כאשר היא כפופה לסד זמנים קפדני יותר, מזה הקיים על פי הפקודה.

59. אין כל מחלוקת כי שני המסלולים הינם מסלולים מקבילים ואולם, כפי שנקבע בדנ"פ 3384/09 **אריה אברם נ' מדינת ישראל**, (פורסם בנבו), ניתן ביום 26.7.09 (להלן: **"דנ"פ אברם**), הבחירה במסלול אינה שרירותית ועל המבקשת לבחור במסלול הפוגע פחות בזכות הקניין של האזרח:

"כמובן, הנקיטה בהליך לפי הפקודה או לפי חוק איסור הלבנת הון או פקודת הסמים המסוכנים אינה שרירותית ועליה לתאום את נסיבותיו הפרטניות של כל עניין ועניין. בבחירה בין החלופות הרלוונטיות, על המדינה לפעול בהתאם לחובתה לבחור באפשרות הפוגעת פחות בזכויות אדם."

(ראו גם: בש"פ 3190/14 **ארזון ואח' נ' משטרת ישראל**, (פורסם בנבו), ניתן ביום 25.6.14).

60. יתרה מכך, אין ולא יכולה להיות כל מחלוקת, כי מקום בו מדובר ב"**רכוש אסור**", יכול שהבקשות כולן, ייעשו הן מכוח הפקודה והן מכוח החוק לאיסור הלבנת הון וידונו בבית משפט השלום, כפי שנוהגת המבקשת לעשות. ואולם, מקום בו המדובר ב"**רכוש תמים**" על המבקשת לעתור לבית המשפט המחוזי כמצוין בפקודת הסמים המסוכנים, המבקשת אינה יכולה לעשות דין לעצמה.

בעניין זה, מצאתי להפנות לדברי, כב' השופט מנחם מזרחי, בה"ת 53536-01-13 **סידס ואח' נ' מדינת ישראל**, אשר ניתן ביום 23.2.13 (להלן: **"עניין סידס"**), אשר נאמרו אמנם באמרת אגב, אך נראה כי בשלה העת לדון בדברים לגופם:

"יש ממש בטענה כי דרך פעולתה השגרתית של המשיבה, יצר מצב דברים שבמסגרתו היא נטלה לעצמה סמכויות מן הפקודה, אספה סמכויות נוספות מן החוק, התעלמה מסייגים שקבועים בחוק, ויצרה לעצמה דין פעולה חדש, שונה, מעורבב, שכולל אוסף של סעיפים המעניקים סמכות, תוך התעלמות מהגנות החוק ומסייגיו."

כך נוצר מצב דברים, שבמסגרתו פעלה המשיבה, למעשה, מתוך פקודת סדר הדין הפלילי, שאינה מגבילה אותה בהגבלות הפרוצדוראליות הקבועות בחוק, תוך שהיא אוספת לעצמה את האפשרות לחילוט בשווי עתידי, הקיימת בחוק, כמי המהלכת במטע הסמכויות ומלקטת לעצמה סמכויות שונות

מעצי החקיקה השונים, בהתעלמה מכלל המבנה הקיים, ומן ההסדרים הקיימים".

61. המבקשת הצהירה בפני בית משפט זה לא אחת, כי תכלית העיקול וצווי ההקפאה הינה חילוט עתידי, במסגרת החוק לאיסור הלבנת הון והיא שמה יתרה על סעיף 4 לחוק.

סעיפים 21 ו- 26 לחוק לאיסור הלבנת הון, מאפשרים כאמור למבקשת לעתור לחילוט של רכוש בשווי, שנעברה בו עבירה (בש"פ 6817/07 **מדינת ישראל נ' רפאל סיטבון**, (פורסם בנבו) ניתן ביום 31.10.07).

אין כל ספק, כי על פי הראיות אשר הוצגו בעניינם של המשיבים, הם ביצעו, לפחות לכאורה, פעולות מכוח החוק לאיסור הלבנת הון ואולם חלק ניכר מן התפוסים הינם נכסים אשר נרכשו זמן רב עוד קודם לחשדות המיוחסים למשיבים.

תכליתו של החוק ברורה היא, ומשמעה העניקת סמכות רחבה להוצאת בלעו של גזלן מפיו ואולם, גם במצב דברים שכזה, אין המבקשת יכולה לעשות דין לעצמה ולעתור מכוח שני הסעיפים לבית משפט שלום. בייחוד מקום בו אין טוענת כי כל הרכוש התפוס קשור לביצוע עבירה, אז הסמכות מוקנית מפורשות לבית המשפט המחוזי.

62. עיינתי ב**דו"ח הועדה לבדיקת מבנה בתי המשפט הרגילים בישראל, ירושלים, תשנ"ז 1979** (להלן: **"דו"ח ועדת אור"**) אשר מטרתו היא לייחד את בתי משפט השלום כערכאה דיונית כללית ואת בית המשפט המחוזי כערכאת ערעור, כאשר המפתח העיקרי עניינו שייצוב מערכת המשפט במטרה להקל על העומס בו היא שרויה ומתוך כוונה לשמור על מסגרת איכותית של פעולה שיפוטית צודקת. ואולם, בפועל, למרות שבמהלך השנים ניתן לראות שינוי משמעותי באופן החלוקה והעברת סמכויות מבית המשפט העליון לבית המשפט המחוזי ומבית המשפט המחוזי לבית משפט השלום, עדיין, בהליכים פליליים ומנהליים למשל, נותרו סמכויות דיון מורכבות ובעלות חשיבות בסמכותו של בית המשפט המחוזי. חלק מהשינויים נוצרו בלא צורך בשינוי חקיקה וחלקם מחויבים התערבות סטטוטורית, שכזו אינה.

כך למשל, מתן צווי האזנת סתר, הסמכות הבלעדית לתיתם הינה לבית המשפט המחוזי.

על כן, יכול שיש ממש בטענת המבקשת שלפיה הסמכויות בדבר ההליכים הפריולימינריים לפני תחילת המשפט הפלילי הוקנו לבית משפט השלום ובית המשפט המחוזי יושב כערכאת ערעור (ראו גם: בש"פ 1496/02 **מדינת ישראל נ' אמיר אלעד**, (פורסם בנבו), ניתן ביום 3.6.03, אך אין המדובר במקום בו ישנה התייחסות חקיקתית ספציפית.

63. אין ספק כי כאשר נתונה בידי בית המשפט הסמכות לחלט רכוש, אזי תוקנה לו גם סמכות העזר לתפוס אותו ולהחליט מה יעלה בגורלו (עניין עובדיה, 464). בית המשפט מוסמך לחלט רכוש בשווי הרכוש שנעברה בו עבירה או ששימש לביצוע העבירה או שהושג במישרין או בעקיפין, כשכר עבירה, על מנת לאפשר חילוטו מכוח סעיף 21 לחוק לאיסור הלבנת הון. ומנגד, הסמכות לפי סעיף 23 לפקודה עניינה כי קיים יסוד סביר

להניח כי "באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראייה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה".

64. דרך המלך בהליכים מסוג אלו צריכה להיות כדלקמן; המדינה, באמצעות נציגיה המוסמכים, רשאית לבקש תפיסה של רכוש בהסתמך על הוראות הפקודה. ואולם, לאחר מיצוי התקופות הנקובות בפקודה, דהיינו לאחר תום 180 הימים, או מייד עם היוודע למדינה כי מדובר ברכוש תמים, לפי המוקדם מביניהם. על המדינה, לעתור להמשך תפיסת הנכסים אשר יוגדרו "כרכוש תמים" מכוח החוק לאיסור הלבנת הון ולעתור לבית המשפט המחוזי, בצירוף אישור פרקליט מחוז הנתמך בתצהיר.

65. על כן, בשלב בו מתנהלת חקירה סמויה בעניינם של חשודים, אין כל מניעה לעשות שימוש בהוראות החוק השונות, המאפשרות תפיסת רכוש, גם אם מדובר בתקופות מצטברות, לכך מכוונת כל הפסיקה אליה הפנו הצדדים. ואולם, משמוצו הסמכויות ומשהתבהרה התמונה הכוללת ומצבת הנכסים התפוסים מאפשרת הבחנה ברורה בין "רכוש תמים" ל"רכוש אסור" אין כל מניעה ואף חלה חובה על המדינה לעתור בבקשה מכוח סעיפים 21 ו-23 לחוק לאיסור הלבנת הון לבית המשפט המחוזי על מנת לאפשר חילוט עתידי.

66. בעניינו, אני סבור כי חלף זמן רב מרגע תפיסת הרכוש בעניינם של המשיבים ובידי המבקשת תמונה ברורה ובהירה ועליה להגיש בקשתה לבית המשפט המחוזי.

סוף דבר

67. אשר על כן, נוכח קביעותי הנ"ל ועל מנת ליתן סיפק בידי הצדדים להגיש ערר על החלטתי זו, או לחילופין ליתן למבקשת, האפשרות לפנות לבית המשפט המחוזי, לעניין המשך התפיסה של "הרכוש התמים" על פי החלטתי האמורה, יותרו כלל הנכסים התפוסים בידי המדינה למשך 21 יום מהיום.

68. הדו"ח הסודי שהוגש במהלך הדיון יוחזר לידי נציג המבקשת.

69. המזכירות תסרוק ההחלטה גם לתיק מ.י. 34284-12-13.

70. המזכירות תשלח החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, ו' טבת תשע"ה, 28 דצמבר 2014, בהעדר הצדדים.